ఆంధ్ర శ్రీ భాగవతం

ANDHRA SREEBHASHYA.

ఆంధ్రశ్రీభాష్యము.

భగవద్రామానుజాచార్యులవారిచే

బోధాయనవృత్త్యనుసారముగా రచియింపఁబడిన

బ్రహ్మసూత్రభాష్యము,

హానరెబిల్ శ్రీరాజా గోడే నారాయణగజపతిరాయనింగారి

సెలవుప్రకారము

శ్రీపరవస్తు శ్రీనివాసజగన్నాథస్వామిఅయ్యవారలుగారిచేఁ

దెనుగు సేయఁబడి

వారిసెలవుప్రకారమె

ముద్రింపింపఁబడినది.

౧సంచిక.

Published by SREE PARAVASTU SREENIVASA JAGANNADHASWAMI AYYAVARALUGARU.

Printed by N. SUBBAROW, at the ARSHAPRESS.

Vizagapatam, 1889.

శ్రీ హయగ్రీవాయనమః.

నమః పరమర్షిభ్యః.

అస్మద్గురుభ్యోనమః.

ఆంధ్రశ్రీభాష్యము.

పీఠిక.

పురుషులకు ప్రమేయనిశ్చయము ప్రమాణాధీనమై యుండును- అనఁగా ప్రమాణమువలనఁగాని కలుగదనుట- ప్రమేయమనఁగా యథాస్థితిగాఁ దెలియఁబడినది- అనఁగా ఉన్నదిఉన్నట్లు తెలియఁబడినది- అట్లు తెలియుటకు సాధనము ప్రమాణము

ఇట్లు తెలియఁబడిన పైని కదా ఇష్టమైనవానిని వాని సాధనములను బరిగ్రహించుటయు అనిష్టమైనవానిని వాని సాధనములను విడుచుటయు సందర్భించును

అందు పురుషులచేఁ గోరఁబడునది పురుషార్థము- అది లౌకికమనియును అలౌకికమనియును రెండువిధములు- అందు లౌకికపురుషార్థము అన్నపానాదులవలనం గలుగు సుఖము మొదలగునది- దీనిసాధనము లోకమువలననే అనఁగా ప్రత్యక్షప్రమాణము చేతఁగానీ యనుమానప్రమాణము చేతఁగానీ తెలియఁబడునుగాన ఇది లౌకికమనఁబడును - మనము కండ్లతోఁ జూచుటచేత రూపములను అనఁగా రంగులనును ఆరంగులుగల వస్తువులనును తెలిసికొనుచున్నారము- ఇట్లే స్పృశించుటచేత వేడి చలువ మొదలగు స్పర్శములను అవిగలవస్తువులను తెలిసికొనుచున్నారము- చెవిచేత ధ్వనిని తెలిసికొనుచున్నారము- ముక్కుచేత గంధమును అనఁగా వాసనను గ్రహించుచున్నారము- నాలికచేత రసమును అనఁగా రుచిని గ్రహించుచున్నారము- ఇట్లు ఇంద్రియ

ములచేతఁ గలిగిన జ్ఞానము ప్రత్యక్షప్రమాణముచేతఁ గలిగిన ది-
ఇట్లు ప్రత్యక్షము గాఁగనఁబడినదానింబట్టి కనఁబడనిదాని నూహించు
చో ననుమానప్రమాణము- ఎట్లంటేని ఒక్క కొండమీద పొగకనఁబ
డినది- దానినిపట్టి ఆపర్వతమునందు మనకుఁగనఁబడని నిప్పును ఊహిం
చెదము.

శబ్దప్రమాణము(Scripture)చేతనె తెలియఁబడఁదగిన సా
ధనముఁగలది యలౌకికపురుషార్థము.

శబ్దప్రమాణములలో పురుషునిచేఁగల్పింపఁబడుటయనెడి కళం
కము లేని వేదము ముఖ్యప్రమాణము.

ఈ వేదముచేఁ దెలియఁబడెడి యలౌకికపురుషార్థము అనిత్య
మును నిత్యమునని రెండువిధములు.

అనిత్యపురుషార్థము ఐహికమనియు నాముష్మికమనియు రెం
డువిధములు- అందు వేదమునఁ జెప్పఁబడినకర్మములవలనఁగలిగెడి ప
శువులు పుత్రులు వర్షము అన్నము మొదలగునది ఈలోకమునఁగలు
గునదిగాన నైహికమనఁబడును- స్వర్గము ఆముష్మికము- అనఁగా
పరలోకమున ననుభవింపవలసినసుఖము.

నిత్యపురుషార్థమె మోక్షము.

వేదములో ననిత్యపురుషార్థసాధనములను తెలియఁజేయు భా
గము కర్మకాండమనియు, నిత్యపురుషార్థసాధనమును తెలియఁజేసె
డి భాగము వేదాంతమనియు నుపనిషత్తులనియుం జెప్పంబడును.

ఇట్లు రెండుభాగములను గలిగియున్న వేదమును వ్యాఖ్యానము
చేసెడి శాస్త్రము మీమాంసాశాస్త్రము- అదియును పూర్వమీమాం
సయనియు నుత్తరమీమాంసయనియు రెండుభాగములు కలది- అం
దు పూర్వభాగము జైమినిమహర్షిచేతను ఉత్తరభాగము బాద
రాయణమహర్షి చేతనును రచియింపఁబడినవి- బాదరాయణుఁడె వ్యా
సుఁడని చెప్పుదురు-

అందుపూర్వమీమాంసాసూత్రములను వ్యాఖ్యాతలు ఎట్లు వ్యా
ఖ్యానము చేసియున్నను కర్మములను ఆచరించుటలో భేదము లేకపోవు
టవల్లను, ఆ వ్యాఖ్యానములోని లోపములను ఈ యుత్తరమీమాంసా

వ్యాఖ్యానములనే సవరింపవలసినదై యుండుటవల్లనును, ఈ యుత్తర మీమాంసకు మాత్రము, ఇది తెలిసితోనే చేరియుండుటవలన మంచి వ్యాఖ్యానములవలనఁ గాని మంచి తెలివికలుగక పోవుటచే మంచివ్యాఖ్యాన ముండుటయావశ్యకమగుటవల్లనును, శ్రీ భగవద్రామానుజాచార్యుల వారిచే నీయుత్తరమీమాంసకై శ్రీభాష్యము రచియింపఁబడినది-

ఈయుత్తరమీమాంసకు శారీరకమనియు నామాంతరములు దు- శారీరుఁడనఁగా అస్మిపదార్థములును శరీరముగాఁగలవాఁడ గు భగవంతుఁడు- ఆతనిఁగూర్చిన గ్రంథముగాన శారీరకమనఁబడును-

ఋషుల యభిప్రాయములు ఋషులకే తెలియునుగాని యితరులకుఁ దెలియదు గాన వృత్తికారుఁడగు బోధాయనమహర్షికే బాదరా యణుని యభిప్రాయములు తెలిసియుండును- కాఁబట్టి ఆబోధాయన వృత్తిననుసరించియె యీశ్రీభాష్యము రచియింపఁబడినది-

గ్రంథారంభమున మంగళమునాచరించుట స్మృతులలోఁ జెప్పఁబడినదియు పెద్దలచే నాచరింపఁబడుచున్నదియునై యున్నది- మంగళమనఁగా తనకంటె గొప్పవారలనుగూర్చి తాను తన వినయమును చూపుట- మంగళమునాచరింపవలసినందుకు స్మృతి యేదియనఁగా:—

మంగళాచారయుక్తానాం నిత్యంచ ప్రయతాత్మనామ్।
జపతాం జుహ్వతాం చైవ వినిపాతో న విద్యతే॥

అర్థము॥ మంగళాచరణముతోఁగూడినవారను ఎల్లప్పుడును నియమింపఁబడిన మనస్సుగలవారును జపములం జేయుచున్నవారును హోమములం జేయుచున్నవారునగువారికి చేటుకలుగదు-

మహాభారతమును వినిపింపనారంభించిన వైశంపాయనుండు నమస్కృత్య హృషీకేశమ్ అని భగవంతుని నమస్కరించియే వినిపింపనారంభించెను-

ఇంతియెకాక ఈబ్రహ్మసూత్రములకై వృత్తిలోని ముఖ్యాంశములను సంగ్రహించి లఘువుగాఁ జేయఁబడినభాష్యమగు ద్రమిడభాష్యము గూడ మంగళాచరణము చేయఁబడినది- ~లఁ దేఁ

అదియెట్లన్నను- నమః ప్రవరగుణౌఘాయ

బా గూఢాయ భువనకోశస్య చేమికి లిగొప్ప దెనబ్రహ్మసూత్రవృత్తి

వేదరహస్యసంపుట నిగూఢవిస్ఫారయుక్తే న్యాయప్రజ్వలిత చేతసే, నమోస్త్వాచార్యేభ్యః అని-

దీనియర్థము- శ్రేష్ఠములైన గుణములకు ముఖ్యమైనయాధారమగువాఁడును, స్థావరజంగమసముదాయములకు వినప్రకుండవంటివాఁడును, లోకసముదాయమును రక్షించువాఁడునగుపరబ్రహ్మనకు నమస్కారము- వేదరహస్యముల సంపుటములోని రహస్యములనుప్రకాశింపఁజేసినవాఁడును న్యాయములచేఁ బ్రకాశించినమనస్సుగలవాఁడునగు జైమినికి నమస్కారము- మిగిలిన యాచార్యులకును నమస్కారము.

పూర్వమీమాంసావ్యాఖ్యాతలు నాస్తికులగుటచేవారు భగవంతునిఁగూర్చి మంగళము చేయనవకాశము లేదు-

అద్వైతసిద్ధాంతములోఁగూడ తానును భగవంతుఁడును గురువు మొదలగువారును ఒక్కయాత్మయె యగుటచేతనను మంగళము భేదజ్ఞానగర్భమగుటవలనను సంగత్యము లేకపోవచ్చును-

ఈసిద్ధాంతములో భగవంతుఁడు ఆనందఘనుఁడు నియామకుఁడనియు ఆతనిచే నియమింపఁబడునవి సమస్తచేతనాచేతనములనియంగీకరించుటచే మంగళాచరణము చేయుటకేమియు బాధకము లేదుగాన శ్రీభాష్యకారులు మొదట మంగళమునాచరించియె గ్రంథమును రచించిరి-

శ్రీ హయగ్రీవాయనమః.

నమః పరమర్షిభ్యః.

అస్మద్గురుభ్యో నమః.

శ్రీభాష్యారంభము.

అఖిలభువనజన్మస్థేమభఙ్గాదిలీలే
వినతవివిధభూతవ్రాతరక్షైకదీక్షే।
శ్రుతిశిరసివిదీప్తే బ్రహ్మణి శ్రీనివాసే
భవతు మమ పరస్మిన్ శేముషీ భక్తిరూపా॥

అన్నిలోకములును బుట్టుటయు నిలుచుటయు నశించుటయు మొదలగునవి లీలగాఁ గలవాఁడును, తన్నాశ్రయించిన సమస్తభూతముల సముదాయములను రక్షించుటయే దీక్షగాఁ గలవాఁడును, వేదాంతములందు ప్రకాశించువాఁడును [illegible]పరబ్రహ్మంబునను శ్రీనివాసునివిషయమున, భక్తిరూపమైనజ్ఞానము నాకుఁ గలుగుఁగాత-

పారాశర్యవచస్సుధామ్ ఉపనిషద్దుగ్ధాబ్ధిమధ్యోద్ధృతాం
సంసారాగ్నివిదీపనవ్యపగతప్రాణాత్మసంజీవనీమ్।
పూర్వాచార్యసురక్షితాం బహుమతివ్యాఘాతదూరస్థితా
మానీతాం తు నిజాక్షరైః సుమనసో భౌమాః పిబన్త్వన్వహమ్॥ ౨॥

భూమిలోనిదేవతలు నిత్యమును వ్యాసులవారి వాక్యమనెడి యమృతమును త్రాగుదురుగాత- ఆయమృతం బెట్టిదనినను ఉపనిషత్తులనియెడి క్షీరసముద్రమధ్యమునుండి తేఁబడినది- సంసారమనెడియగ్ని మండుటచేత ప్రాణములుపోయినవారి యాత్మలను బ్రదికించునది- పూర్వాచార్యులచే లెస్సగా రక్షింపఁబడినది- అనేకబుద్ధులయొక్క విరోధములచే దూరముగానున్నదైననుస్వకీయమయిన యక్షరములచేతఁ దేఁబడినది-

౧- భగవద్బోధాయనులచే మిక్కిలి గొప్పదైన బ్రహ్మసూత్రవృత్తి

రచింపఁబడినది- దానిని బ్రహ్మనంది ద్రమిడాచార్యులు మొదలగుపూర్వాచార్యులు సంగ్రహించి చిన్నచిన్న గ్రంథములను జేసిరి-(అందు బ్రహ్మనందిని టంకాచార్యులందురు- ఆయన బ్రహ్మసూత్రములకు వాక్యములను చేసెను- వాక్యములనఁగా సూత్రములలోఁ జెప్పినవానినిఁ జెప్పనివానినిఁగూడ యుక్తులచే విమర్శించెడి గ్రంథము- ఆసూత్రములకును వాక్యములకును ద్రమిడాచార్యులు భాష్యము చేసియున్నారు-) ఆమతము ననుసరించి సూత్రార్థములు వ్యాఖ్యానము చేయఁబడును-

అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా ॥౧॥

అథ=తరువాతను, అతః=ఇందువలననె, బ్రహ్మజిజ్ఞాసా=బ్రహ్మవిచారము(కర్తవ్యా=చేయఁబడఁదగినది)-

౨- ఈసూత్రములోని అథ అనుశబ్దము ఆనంతర్యమును (తరువాతననునర్థమును) చెప్పుచున్నది- అతః అనుశబ్దము గడచినది హేతువగుటను తెలియఁజేయుచున్నది-

3- వేదవేదాంతములను సాంగముగాఁజదివి, కర్మజ్ఞానములవలనఁ గలిగెడి ఫలము స్వల్పమనియు అస్థిరమనియు నెఱింగినవాఁడగుటచే మోక్షమునందభిలాష గలిగినవాని[illegible]కైని బ్రహ్మమును తెలిసికొనవలెనను కోరిక యేకదా కలుగును-

౪- బ్రహ్మజిజ్ఞాసయనఁగా బ్రహ్మమును తెలియఁగోరుట- బ్రహ్మణఃజిజ్ఞాసా అనివిగ్రహము- ఇచట బ్రహ్మశబ్దముమీఁదనుండెడి షష్ఠీవిభక్తి కర్మార్థమునవచ్చినది-(దీనిని తెనుఁగుభాషలో ద్వితీయగానె వ్యవహరింపవలయును) ఈషష్ఠి కర్తృకర్మణోః కృతి అను వ్యాకరణసూత్రమునఁ బ్రత్యేకముగా విధింపఁబడియున్నది-(కృత్ప్రత్యయాంతశబ్దముతో నన్వయము గలుగునప్పుడు కర్తృవాచకమునకును కర్మవాచకమునకును షష్ఠియగునని యాసూత్రమునకర్థము- ఉదాహరణము- భగవతో రక్షణమ్- భగవంతుఁడు రక్షించుట- ఇచట రక్షించువాఁడగుటచేఁ గర్తయగు భగవంతునిఁజెప్పు భగవతః అనునది షష్ఠీవిభక్తిలోనున్నది- జగతాం పాలక ఈశ్వరః జగత్తులను పాలించువాఁడు ఈశ్వరుఁడు- ఇచ్చట పాలింపఁబడునవి యగుటచేఁ గర్మములైన జగత్తులను జెప్పెడి శబ్దము జగతామ్ అని షష్ఠీవిభక్తితోఁ బ్రయోగింపఁబడిన

ది) బ్రహ్మము యొక్క జిజ్ఞాస, అనఁగా బ్రహ్మసంబంధముగల జిజ్ఞాస, అని సంబంధార్థకషష్ఠిని జెప్పినను బ్రహ్మము జిజ్ఞాసకు కర్మమగుటగూడ నొక్కసంబంధమే కాన బ్రహ్మమును తెలియఁగోరుట యనెడి యర్థము తేలుచున్నది- అయినను సాక్షాత్తుగా నర్థమును చెప్పెడిషష్ఠిని వదలి అనుమానముపైనర్థమును తేల్చెడిషష్ఠిని పరిగ్రహించుట న్యాయవిరుద్ధము-

౫- వ్యాకరణములోఁ బ్రతిపదవిధానాచ షష్ఠీ నసమస్యతే అని వార్తికమున్నది-(ప్రత్యేకముగా విధింపఁబడిన షష్ఠితో సమాసమును జేయఁగూడదు అని యర్థము) కాఁబట్టి ఇచ్చట కర్మషష్ఠికి సమాసమెట్లు కలుగునని శంకింపఁబని లేదు- కృద్యోగాచ షష్ఠీ సమస్యతే అని ప్రతిప్రసవమున్నది (కృత్ప్రత్యయముతో నన్వయించెడి షష్ఠికి సమాసమువచ్చునని దానియర్థము- ప్రతిప్రసవమనఁగా అపవాదమునకపవాదము- షష్ఠీసమాసమును నిషేధించుటచేత అపవాదమైన వెనుకటి వార్తికమునకు ఇదియపవాదముగాన నిది ప్రతిప్రసవము-)

౬- బ్రహ్మశబ్దముచేత, స్వభావముచేతనే దోషము లెవ్వియు లేనివాఁడును మేర లేని యతిశయ[illegible]నకల్యాణగుణములు లెక్కలేక కలవాఁడునగు పురుషోత్తముఁడు చెప్పఁబడుచున్నాఁడు-

౭- బ్రహ్మశబ్దమెచ్చటనైనను బృహత్త్వము అనఁగా పెద్దతనము ననుగుణమునుబట్టి కదా ప్రవర్తించును- అందుస్వరూపమునుబట్టియు గుణములంబట్టియు పెద్దతనము ఎవ్వనియందు మేరలేని యతిశయము కలదై యుండునో వాఁడు బ్రహ్మశబ్దమునకు ముఖ్యమైనయర్థము- అట్టివాఁడు సర్వేశ్వరుఁడే- కాఁబట్టి బ్రహ్మశబ్దము వానియందె ముఖ్యముగాఁ బ్రవర్తించును- మిగిలినవానియందు ఆతనిగుణలేశములు కలిగియుండుటచేతను ఔపచారికము- (ఔపచారికమనఁగా అముఖ్యార్థము- ఎట్లంటేని గంగాశబ్దమునకు గంగాప్రవాహము ముఖ్యార్థమైయున్నను, గఙ్గాయాం ఘోషః=గంగయందు గొల్లపల్లెయున్నది అను వాక్యమున, గంగాశబ్దమునకు విధిలేక గంగాతీరమని చెప్పఁబడినయర్థము ఔపచారికార్థము) ఒక్కశబ్దమునకు అనేకముఖ్యార్థములను కల్పించుటఅయుక్తము- కావుననే కదా భగవచ్ఛబ్దము

రుషోత్తమునియందు ముఖ్యార్థకమనియు మిగిలినవారలయందు అముఖ్యార్థకమనియుం జెప్పంబడినది (ఇందుకు విష్ణుపురాణములోని శ్లోకము-౬॥ ౫॥ ౭౭॥ తత్రపూజ్యపదార్థోక్తి పరిభాషా సమన్వితః। శబ్దోఽయం నోపచారేణ అన్యత్ర హ్యుపచారతః- గౌరవింపందగిన పదార్థమును చెప్పుటయును పరిభాషయును అనంగా రూఢియును అనువానితోంగూడిన ఈభగవచ్ఛబ్దము ఆపురుషోత్తమునియందు అముఖ్యముగాం బ్రవర్తించుటలేదు- మిగిలినవానియందు అముఖ్యముగాం బ్రవర్తించును- రూఢియనంగా పంకజశబ్దము బురదనుంబుట్టిన యన్నిటియందుం బ్రవర్తింపక పద్మమునందే ప్రవర్తించినయట్లు ఈభగవచ్ఛబ్దము పూజ్యులయిన యందఱియందుం బ్రవర్తింపకపరమేశ్వరునియందుమాత్రమె ముఖ్యముగాం బ్రవర్తించుట-)

౮- తాపత్రయబాధనుపడుచున్న వారిచే మోక్షమును పొందుటకు ఆతండె తెలియంగోరందగినవాండు కావున జిజ్ఞాసకుకర్మమైన బ్రహ్మము సర్వేశ్వరుండే-(తాపత్రయమనంగా ఆధ్యాత్మికము ఆదిభౌతికము ఆధిదైవికము అనెడిమూడు దుఃఖవిశేషములు- అందు ఆధ్యాత్మికము రెండు విధములు- శారీరమనియు మానసమనియు- అందు శారీరతాపములు జ్వరాదిరోగములు- మానసతాపములు కామక్రోధాదులు- పెద్దపులి మొదలగుజంతువులు పిశాచములు మొదలగువానివలనంగలుగునవి యాధిభౌతికములు- చలి, గాలి, వేడి, వర్షము, మెఱుపులు మొదలగువానివలనంగలుగునవి ఆధిదైవికములు-)

౯-జిజ్ఞాసయనంగా తెలియంగోరుట- కోరికకుకోరంబడునదియె ప్రధానముగాన కోరంబడెడి జ్ఞానమె ఇచ్చుట విధింపంబడుచున్నది.

౧౦- మీమాంసాశాస్త్రముయొక్క పూర్వభాగమునం దెలుపంబడిన కర్మమునకు ఫలము క్షీణించునదియు అస్థిరమునగుటవల్లను ఉత్తరభాగమునందెలియంబడెడిబ్రహ్మజ్ఞానము అనంతమైనదియును క్షయింపనిదియునగు ఫలము కలదియగుటమును, గడచినకర్మజ్ఞానమునకు తరువాతను ఆహేతువువలననే బ్రహ్మము తెలియంబడందగినదని చెప్పుటయయ్యెను- ఆయంశమును వృత్తికారుండును చెప్పెను- వృత్తాత్కర్మాధిగమాదనన్తరం బ్రహ్మవివిదిషా (కడచినకర్మజ్ఞానమునకుతరు

వాతను బ్రహ్మమును తెలియఁగోరుట) అని-

౧౧- ఆవృత్తికారుఁడేకమర్థాబ్రహ్మమీమాంసలకు ఐకశాస్త్ర్యమును చెప్పెను- సంహితమేతచ్ఛారీరకం జైమినీయేన షోడశలక్షణేనేతి శాస్త్రైకత్వసిద్ధిః (ఈశారీరకము జైమినిసంబంధియగు పదునాఱధ్యాయముల గ్రంథముతోఁ జేరియున్నదిగాన శాస్త్రమొకటియగుట సిద్ధించుట) అని- ఇందువలనఁ దెలియఁ జేయఁబడఁగోరిన యర్థముల భేదమును బట్టి షట్కముల భేదంబును అధ్యాయముల భేదంబును కలిగినట్లు పూర్వోత్తరమీమాంసలకు భేదము కలిగినది- మీమాంసాశాస్త్రము అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా అనునది మొదలుకొని అనావృత్తిశ్శబ్దాదనావృత్తిశ్శబ్దాత్ అనువఱకును సంగతివిశేషముతోఁ గూడుకొనియున్నది (సంగతి యనఁగా పూర్వోత్తరగ్రంథముల సంబంధము)

౧౨- అదియెట్లన్నను- మొట్టమొదట (తై॥ఆ॥౨॥౧౫) స్వాధ్యాయో ఽధ్యేతవ్యః (వేదము చదువఁదగినది) అని స్వాధ్యాయశబ్దముచేఁ జెప్పఁబడెడి వేదాక్షరసమూహమును గ్రహించుట విధింపఁబడుచున్నది-

౧౩- ఆ యధ్యయనము (చదువు) ఎట్టిది, ఎట్లు చేయవలసినది, యనఁగా, అష్టవర్షం బ్రాహ్మణముపనయీత తమధ్యాపయేత్ (ఎనిమిది సంవత్సరములుగల బ్రాహ్మణునకుపనయనము చేయునది- వానిం జదివించునది) అను దాని చేతనును, శ్రావణ్యాం ప్రౌష్ఠపద్యాం వా ఉపాకృత్య యథావిధి। యుక్తశ్ఛన్దాంస్యధీయీత మాసాన్విప్రోఽర్ధపఞ్చమాన్ (శ్రావణపూర్ణిమనాఁడుగాని భాద్రపదపూర్ణిమనాఁడుగాని యథాశాస్త్రముగాను ఉపాకరణమును జేసి, బ్రాహ్మణుఁడు, ఫ్రానికకలవాఁడై నాలుగు నెలలనరచు చదువునది) అనునది మొదలుగాఁగల వ్రతనియమాద్యుపదేశముల చేతనును కావలసినది విధింపఁబడుచున్నది-

౧౪- ఇట్లు మంచివంశములోఁ బుట్టినవాఁడును మంచియాచారము కలవాఁడును ఆత్మగుణములు కలవాఁడును వేదముల నెఱిఁగినవాఁడునగు నాచార్యునిచే నుపనయనమును బొందినవాఁడై వ్రతవిశేషములును నియమవిశేషములును కలిగినవాని యధ్యయనము (చదువు), ఆచార్యుఁడు ఉచ్చరించినదానిని వెంటనె తానుచ్చరించుట ఫలముగాఁ గలదని, తెలియఁ బడుచున్నది.

౧౫. అధ్యయనమనునది స్వాధ్యాయము (వేదము) యొక్క సంస్కారము- స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః (వేదము చదువదగినది) అనునప్పుడు స్వాధ్యాయమే కర్మముగాఁ జెప్పఁబడినది- సంస్కారమనఁగా మఱియొక్క కార్యమునకు తగునట్లు చేయుట- వేదము ధర్మార్థకామమోక్షముల నెడి నాలుగు పురుషార్థములను వానిసాధనములను తెలియఁజేయునదియు, జపాదులచేత స్వయముగాఁగూడ పురుషార్థములనుకలుగఁజేయునదియుఁగదా-

౧౬. ఇట్లు అధ్యయనవిధిమన్త్రములతోను నియమములతోను గూడినయక్షరసమూహమును గ్రహించుటమాత్రమునందు పర్యవసింపుచున్నది- అధ్యయనముచే గ్రహింపఁబడినస్వాధ్యాయము స్వభావముననె ప్రయోజనముతోఁగూడిన యర్థమును తెలియఁజేయుట కానఁబడుచున్నదిగదా-

౧౭. ఇట్లు గ్రహింపఁబడినస్వాధ్యాయముచేఁదెలియఁబడుచున్న ప్రయోజనముకలయర్థములను చూచాయగాఁదెలిసికొని ఆ యర్థముల స్వరూపములను విధములను నిర్ణయించుటయొక్కఫలముగాఁగలదియు వేదవాక్యవిచారరూపమునగు మీమాంస...చదువుటయందు, వేదముచదువుకొనినపురుషుఁడు, స్వయముగానె ప్రవర్తింపుచున్నాఁడు-

౧౮. అంతకర్మముల స్వరూపము నిరూపింపఁబడఁగా కర్మముల యల్పాస్థిరఫలత్వమును తెలిసికొని తానుజదివికొనిన స్వాధ్యాయములోనే యొక్కభాగమైనయుపనిషద్వాక్యములయందు అమృతత్వము (మరణములేకపోవుట యనఁగా మోక్షము) అనెడిఅనన్తమునస్థిరమునగుఫలమును చూచాయగాఁదెలియుటవలనదానినినిర్ణయించుటయొక్కఫలముగాఁగలదియు వేదాన్తవాక్యములను విచారించుటస్వరూపముగాఁగలదియునగుశారీరకమీమాంసయందధికారముకలవాఁడు అగుచున్నాఁడు-

౧౯. ఇట్లు పెట్టికర్మములఫలము క్షయించునదియనియు బ్రహ్మజ్ఞానమునకుక్షయింపనిఫలముకలదనియు వేదాన్తవాక్యములు తెలియఁజేయుచున్నవి-

(ఛాం॥౮॥౧॥౬॥) తద్యథేహ కర్మచితో లోకః క్షీయత ఏవమేవాముత్ర పుణ్యచితో లోకః క్షీయతే ॥ (ఈలోకము నఁగర్మమువలన సంపా

దింపఁబడిన లోకమెట్లు క్షయింపుచున్నదో, ఇట్లే పరలోకమునఁగూడ పుణ్యముచేత సంపాదింపఁబడినలోకము క్షయింపుచున్నది-)

(బృ॥ ౫॥ ౮॥ ౧౦॥) అన్తవదేవాస్యతద్భవతి (దీనికి అఁట అనఁగా కర్మము అంతముకలదియె అగుచున్నది-)

(కఠ॥ ౨॥ ౧౦॥) నహ్యధ్రువైః ప్రాప్యతే (అనిత్యములచేత పొందఁబడదుగదా-)

(ముణ్డ॥ ॥ ౨॥ ౭॥) ప్లవా హ్యేతే అదృఢా యజ్ఞరూపాః (యజ్ఞస్వరూపములైన ఈపడవలుగట్టివికావిగదా-)

(ముణ్డ॥ ౧॥ ౨॥ ౧౨...౧౩॥) పరీక్ష్యలోకాన్ కర్మచితాన్ బ్రాహ్మణో నిర్వేదమాయాన్నాస్త్యకృతః కృతేన। తద్విజ్ఞానార్థం స గురుమేవాభిగచ్ఛేత్సమిత్పాణిః శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠమ్॥ ౧॥ తస్మై స విద్వానుపసన్నాయ సమ్యక్ప్రశాన్తచిత్తాయ శమాన్వితాయ। యేనాక్షరం పురుషం వేద సత్యం ప్రోవాచ తాం తత్త్వతో బ్రహ్మవిద్యామ్॥ (వేదము చదివినవాఁడు కర్మములచేత సంపాదింపఁబడినలోకములను పరీక్షించి యనఁగా కర్మమీమాంసచేత విచారించి। నిత్యుఁడైనవాఁడు అనఁగా పరమపురుషుఁడు అనిత్యమైనదాని చేతను అనఁగా కర్మముచేతను పొందఁబడఁడని తెలిసికొని ఎవ్వఁడు నిర్వేదమును పొందునో, వాఁడు సమిత్తులను చేతఁగలవాఁడై వేదాంతముల నెఱిఁగినవాఁడును బ్రహ్మనిష్ఠకలవాఁడునగు గురువును ఆపరమపురుషుని తెలిసికొనుటకై పొందునది॥ ౧॥ ఆపండితుఁడు, లెస్సగాను ఆశ్రయించినవాఁడును శాంతినిపొందినమనస్సు కలవాఁడును శమముతోననఁగా చక్షుస్సు మొదలగు వెలుపటియింద్రియముల నిగ్రహముతోఁగూడినవాఁడునగు ఆశిష్యునకు, ఏవిద్యచేత నాశము లేనివాఁడును నిత్యుఁడునగు పరమపురుషుని తెలిసికొనునో ఆవిద్యను తత్త్వముతోఁ జెప్పునది-)

(తైత్తి॥ ౨॥ ౧॥ ౧॥) బ్రహ్మవిదాప్నోతి పరమ్ (బ్రహ్మమును ఉపాసించువాఁడు పరమపదమును పొందుచున్నాఁడు-)

పునస్స్మృత్యవేతదేశం పశ్యతి (తిరిగియు మరణముకలుగుటకై యున్నవాఁడు ఆయొక్కదానిని అనఁగా పరబ్రహ్మమును చూడఁడు-)

(ఛాం॥ ౭॥ ౨౬॥ ౨॥) న పశ్యో మృత్యుం పశ్యతి (ఆఘగపంకని చూ

చువాఁడు మృత్యువునుచూడఁడు-)

(ఛాం॥ ౭॥౨౫॥౨॥)సస్వరాడ్భవతి- (వాఁడు స్వయముగాఁ బ్రకాశించు వాఁడుఅగుచున్నాఁడు-)

(పురుషసూ॥౧౭॥)తమేవంవిద్వానమృతఇహభవతి। నాన్యఃపన్థాఅయనాయవిద్యతే (ఆతనినఁగాభగవంతునినీలోకమునని ట్లు ఉపాసించువాఁడు మోక్షమును పొందినవాఁడగును- ఆ భగవంతునిఁ బొందుటకుమఱియొక్కమార్గము లేదు-)

(శ్వే॥౧॥౬॥) పృథగాత్మానంప్రేరితారంచమత్వాజుష్టః స్తతస్తేనామృతత్వమేతి(ఆత్మనును ప్రేరణచేయువానిని అనఁగాభగవంతునినిని వేఱుగాఁదెలిసికొని దానిచేతఁబ్రీతినిబొందినవాఁడై మోక్షముమబొందుచున్నాఁడు-)

౨౦ సాంగమైనవేదమునుచదివికొనుటచేతనే కర్మములుస్వర్గాదిఫలములనియు ఆస్వర్గము మొదలగునవి క్షయించునవి అనఁగా ననిత్యములనియు, బ్రహ్మోపాసనకు మోక్షముఫలమనియుఁదెలియఁబడుచునేయున్నది, వెంటనే మోక్షముంగోరువాఁడు బ్రహ్మజిజ్ఞాసయందే ప్రవర్తింపవచ్చునే, ధర్మవిచారము నపేక్షయేల?- అటయినచో శారీరకమీమాంసయందుంగూడ ప్రవర్తింపనక్కఱలేదు, సాంగవేదాధ్యయనమువలననే యంతయుందెలిసెనే- అగును,చూచాయగాఁదెలియుటకలదుగాని న్యాయములయొక్క అనఁగా యుక్తులయొక్క సహాయముగలవాక్యమె నిశ్చితార్థమును తెలియఁజేయునుగాన,చూచాయగానర్థము తెలిసినను సంశయములుఅనఁగా సందేహములును విపర్యయములు అనఁగా విరుద్ధార్థములును తప్పవుగాన,ఆ నిర్ణయముకొఱకు వేదాంతవాక్యవిచారముచేయవలసినదియేయంటివేని, అట్లే ధర్మవిచారంబును చేయఁదగినదియె యనినీవు తలంపవచ్చును-

లఘుపూర్వపక్షము-

౧- బ్రహ్మజిజ్ఞాసకు తప్పక దేనియపేక్షయుండునో అదియొకపచినదిఃపని చెప్పవలయును- బ్రహ్మవిచారమునకు ధర్మవిచారమునపేక్ష లేదు- వేదాన్తములఁబదివికొని కర్మములనెఱుఁగకున్నవానికిని వేదాంతవాక్యవిచారము సంభవించుచున్నది- అట్లు కాదు, సమాంగ

ములనాశ్రయించినయుద్గీథాద్యుపాసనములుదీనియందుఅనఁగా బ్రిహ్మ మీమాంసయందు విచారింపఁబడుచున్నవి- అవిచారమను కర్మము లనెఱుఁగనివాఁడు చేయుట శక్యము కాదు, అంటివేని,నీవుశారీరశాస్త్ర జ్ఞానము నెఱుఁగనివాఁడవు- అనాదియగునవిద్యచేతను అనేకవిధముల గు భేదజ్ఞానములుకలిగి వానివలన జన్మజరామరణాదికమగు అనఁగా పుట్టుక ముదిమి చావు మొదలుగాఁగల, సంసారములోని దుఃఖసముద్ర మునమునిఁగియున్నవానికి సమస్తదుఃఖములకు మూలమగుమిథ్యాజ్ఞా నము అనఁగా భ్రాంతి,పోవుటకై ఆత్మయొక్క టయె యనెడి జ్ఞాన ము ఈశాస్త్రముచేఁ దెలియఁజేయఁబడవలసినది-దీనికి భేదముతోఁ జేర యున్నకర్మజ్ఞానము ఎచ్చటఁబనికివచ్చును? మీదిమికర్మ లి విరుద్ధమై- ఉద్గీథాదివిచారమోక్షముసకరంగమైనదియె- అదియునుజ్ఞానరూప ము కుటనింపఁజెప్పఁబడినదిగాని ఆదిసాక్షాత్తుగా నీ శాస్త్రమునకుఁ జేరినదిగాదు- కాఁబట్టి శాస్త్రమునందప్రధానమోదానికిఁ గావలసిన దానిని కడచినదానికిగాఁ జెప్పవలయును-

౨ అగును- దానికిఁ గావలసినదికర్మజ్ఞానమె-కర్మములతోఁ జేరిన జ్ఞానమువలన మోక్షముకలుగునని శ్రుతి చెప్పుచున్నది-(బృ ౬ ॥౨౨ బ్రాహ్మణావివిదిషన్తి యజ్ఞేన దానేనతపసానాశకేన (యజ్ఞ చేత ను ఈవిచేతనను భోజనము చేయ పోవుటయనెడు తపస్సుచేతనను బ్రాహ్మణులు తెలియఁగోరుచున్నార)అని శ్రుతి-సూత్రకారుఁడును స ర్వాపేక్షాచయజ్ఞాదిశ్రుతేరశ్వవత్ (౩॥౪॥౨౬) అని చెప్పఁగలఁడు- (గుఱ్ఱమునడచుటకు సాధనమైనను దానికిపరికరమును అనఁగా జీను మొ దలగుదానిని కట్టుటయెట్లు అశ్వకేన్మొ అట్లు,యజ్ఞేన దానేనఅ నెడిశ్రుతినిబట్టి అన్నికర్మములయపేక్షయునుకలదు-అనియాసూత్రము నకర్థము-)ఇట్లు అపేక్షితమైనకర్మము తెలియఁబడనిచో దేనిచోఁ జేర్పవలయునో దేనితోఁగూడనో యదితెలియదు- కాఁబట్టి కర్మ జ్ఞానమె కడచినది-

3 ఇదియుక్తము కాదు-ఎందువలననంటేని- విశేషములకన్నిటికినివి రోధమైన జ్ఞానమాత్రస్వరూపమైన బ్రహ్మముయొక్క జ్ఞానమువ లననే యవిద్యనివర్తించును- అవిద్యనివర్తించుటయె మోక్షము- ఎ

ణాదివిశేషములు ఆశ్రమవిశేషములు కార్యములు కారణములు అంగక లాపకము మొదలగు ననేకవిధ్యములగు సాధనములు కర్మములు భోజ్య జ్ఞానమునకున్నియు నివర్తించుటయనెడి యజ్ఞానమునకు ఎట్లు సాధనము గును?-

౪ శ్రుతులుగూడ కర్మములు అనిత్యఫలములుగాన మోక్షవిరోధులనియు జ్ఞానమే మోక్షమునకు సాధనమనియు జెప్పుచున్నవి-

(కఠ॥౨।౪॥౧౦॥) న హ్యధ్రువైః ప్రాప్యతే హి ధ్రువమితి (... యొక్క ఆకర్మ నము అంతము కలదియే యగుచున్నది)

(ఛాం ౮॥౧॥౬॥) తద్యథేహ కర్మచితో లోకః క్షీయత ఏవమేవా ముత్ర పుణ్యచితో లోకః క్షీయతే (ఈలోకమున కర్మముచే సంపాదింపబడిన లోకమెట్లు క్షయించుచున్నదో, అట్లే పరలోకమున పుణ్యముచే సంపాదింపబడు లోకము క్షయించుచున్నది-)

(తై ౨॥౧॥) బ్రహ్మవిదాప్నోతి పరమ్ (బ్రహ్మమును తెలిసినవాడు గొప్పదియగు బ్రహ్మమునే పొందుచున్నాడు-)

న చేదవేదీన్మహతీ వినష్టిః (ఓరి యీ జన్మమునందే ఆత్మయొక్క దానిని తెలిసికొనకున్న గొప్పనాశము-)

(శ్వే ౩॥౮॥) తమేవ విదిత్వాఽతిమృత్యుమేతి (బ్రహ్మమును తెలిసికొనియే మృత్యువును అతిక్రమించుచున్నాడు-)

ఇవి మొదలగు శ్రుతులు కలవు-

౫ జ్ఞానమునకు కావలసినదని చెప్పినకర్మము నిష్కామకర్మముగా బట్టియు శ్రుతులనుబట్టియు అంగాంగిభావమునకు కలుగ జేయుటచే జ్ఞానమునందు కోరికపుట్టుటకు ఉపకారకమగును- ఫలమునకు పనికిరావు-(ఫలమనగా మోక్షమనియు జ్ఞానమనియుగూడ వ్యాఖ్యానము చేయబడెను) వివిదిషన్తి (తెలియగోరుచున్నారు) అనెడి శ్రుతి-

౬ వివిదిషయనగా జ్ఞానమునగోరిక పుట్టినపిమ్మట జ్ఞానము పుట్టుటకు శమదమములు మొదలగునవియే యంతరంగోపాయములని శ్రుతియే చెప్పుచున్నది-

౭-(బృ ౬॥౪॥౨౩॥) శాన్తో దాన్త ఉపరతస్తితిక్షుస్సమాహితో

భూత్వాఽఽత్మన్యేవాత్మానం పశ్యేత్ (శమము అనఁగా చక్షుస్సు మొదలగు నింద్రియములచే వ్యాపారములు డుగుటకలవాఁడును, దమము అనఁగా అంతఃకరణవ్యాపారములు డుగుటకలవాఁడును, సంన్యసించిన వాఁడును, వేఁడిచలి మొదలగువానిని సహించువాఁడును, సమాధి యనఁగా చిత్తైకాగ్ర్యము కలవాఁడునై తనయందు ఆత్మనుచూచునది) అని శ్రుతి-

౮ కాఁబట్టి ఇట్లు అనేకజన్మములయందు ఫలపుకోరికలేక యాచరింపఁబడిన కర్మములచేత పాపముపోయినవానికి జ్ఞానమునఁ గోరిక పుట్టఁగా,—

(ఛాం,౬-॥౨॥౧) సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసీదేకమేవాద్వితీయమ్ (ఓ సోమ్యా, సృష్టికి ముందు ఈ జగత్తు ఒకటిగాను రెండవది లేనిదియునై యుండు సత్తుగా బ్రహ్మమే అయ్యెను-)

(తై ౨-౧) సత్యం జ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ (మిథ్యకానిదియు జ్ఞానరూపమైనదియు అంతములేనిదియు బ్రహ్మము)

(శ్వే॥౬-౧౯) నిష్కలం నిష్క్రియం శాన్తమ్ (అవయవములు లేనిదియు క్రియలేనిదియు శాంతమైనదియు బ్రహ్మము-

(మాండూ ౧-౨) అయమాత్మా బ్రహ్మ (ఈయాత్మయే బ్రహ్మము)

(ఛాం॥౬॥౮॥౭) తత్త్వమసి (ఆబ్రహ్మమే నీవు అగుచున్నావు-)

ఈ మొదలగు వాక్యములచే ప్రతిపాదింపబడుచున్నది-

౯- ఈవాక్యార్థజ్ఞానమునకు అనఁగా వాక్యములయర్థమును దెలిసికొనుటకు ఉపకరించునవి ౩ శ్రవణంబును మననంబును నిదిధ్యాసనంబును- శ్రవణమనఁగా వేదాంతవాక్యములు ఆత్మయొక్క అద్వితీయమైన విద్యను(జ్ఞానమును) తెలియఁజేయునవియని తత్త్వమునెఱిఁగిన యాచార్యునివలన న్యాయములతోఁగూడిన యర్థమునుగ్రహించుట. ఇట్లు ఆచార్యునిచే నుపదేశింపబడినయర్థమును, ఇదియుక్తమే అని యుక్తులతోఁ జింతించి స్థాపించుకొనుట మననము- దీనికి విరోధియగు నానాభేదభావనను పోఁగొట్టుటకై ఈయర్థమునే ఎల్లప్పుడును తలంచుచుండుట నిదిధ్యాసనము-

౧౦- శ్రవణాదులచే భేదవాసనలన్నియుఁబోయినవానికి వాక్యార్థజ్ఞానము అవిద్యనుపోఁగొట్టునుగాన ఇట్టి శ్రవణమునకు అవశ్యముగాఁగావలసినదియె కడచినదని చెప్పవలయును-

౧౧- ఆదినిత్యానిత్యవస్తువివేకంబును, శమదమాదిసాధనసంపత్తియును, ఇహాముత్రఫలభోగవిరాగంబును, ముముక్షుత్వంబుననెడిసాధనచతుష్టయము(నాలుగుసాధనములు)

(బ్రహ్మము నిత్యమనియు మిగిలినది అనిత్యమనియు తెలిసికొనుట నిత్యానిత్యవస్తువివేకము- శమము, దమము, ఉపరతి, తితిక్ష, సమాధానము, శ్రద్ధ అనునాఱునుకలుగుట శమదమాదిసాధనసంపత్తి- శమమనఁగా మనస్సు లౌకికవ్యాపారములతో లేనిదై యుండుట- దమమనఁగా ఇంద్రియములన్నియు వ్యాపారములు లేనివై యుండుట- ఉపరతియనఁగా సంన్యాసము- తితిక్షయనఁగా శీతోష్ణాదిద్వంద్వములను అనఁగా చలివేడి మొదలగువానిని సహించుట- సమాధానము అనఁగా నిద్ర, ఆలస్యము అనఁగా బద్ధకము, ప్రమాదము అనఁగా పొరపాటు, ఇవిలేక మనస్సు నిలకడగనుండుట- శ్రద్ధయనఁగా గురువునెడ ననాదియుండును వేదాంతవాక్యయందును నమ్మకము- ఇహాముత్రఫలభోగవిరాగమనఁగా ఈలోకములోని ఐశ్వర్యాదిఫలములయందును పరలోకములలోని స్వర్గాదిఫలములయందును కోరికలేకపోవుట- ముముక్షుత్వమనఁగా మోక్షమును గోరువాఁడగుట-)

౧౨ ఈ సాధనచతుష్టయము లేక బ్రహ్మజిజ్ఞాసపుట్టకపోవుటను స్వస్వభావమునుబట్టి ఇదియె కడచినదని తెలియఁబడుచున్నది-

౧౩- ఫలితార్థము- బ్రహ్మస్వరూపమును ఆచ్ఛాదించెడియవిద్య మూలముగాఁగలదై అపారమార్థికమైన(అసత్యమైన) భేదజ్ఞానమే బంధమునకుమూలము- బంధంబును అపారమార్థికమే- అవి అపారమార్థికములగుటనె జ్ఞానముచేతనె సమూలముగా నివర్తించును- నివర్తింపఁజేసెడిజ్ఞానము తత్త్వమసి మొదలగు వాక్యములవలనఁగలుగునది- ఈ వాక్యజన్యజ్ఞానము పుట్టుటకుఁగాని దానికార్యము గలుగుటకుగాని కర్మములయుపయోగము లేదు- జ్ఞానమునంగోరిక పుట్టుటయందె యుపయోగము- ఆ కోరిక పాపమూలముగు రజస్తు

మనస్సులను పోఁగొట్టుట చేసత్త్వము వృద్ధిఁబొందఁగాఁ గలుగును- ఈ యుపయోగమునుద్దేశించియె బ్రాహ్మణా వివిదిషన్తి అని చెప్పఁబడినది- కాఁబట్టి కర్మజ్ఞానముపయోగింపము గాన చెప్పఁబడిన సాధనచతుష్టయమె కడపటిదని చెప్పవలసినది-

లఘుసిద్ధాంతము-

౧- అవిద్యానివృత్తియె మోక్షమనియు అది బ్రహ్మజ్ఞానమువలనఁ గలుగుననియుఁ జెప్పినదానిని ఒప్పుకొనెదము- అవిద్యనివర్తించుటకు వేదాంతవాక్యములలో విధింపనుద్దేశింపఁబడిన జ్ఞానము ఏటిదో విమర్శింపవలసియున్నది-

౨- అది వాక్యమువలనఁ గలిగిన దాని యర్థజ్ఞానమా, లేక ఆ యుపనిషదర్థము తెలిసినపైఁ గలిగెడి యుపాసనారూపమైన జ్ఞానమా-

౩ వాక్యములవలనఁ గలిగిన జ్ఞానము కాదు- అది విధింపనక్కఱలేకుండ వాక్యములవలననె సిద్ధించును- అంతమాత్రముచేత అవిద్యనివర్తించుటకనఁబడకయున్నది-

౪ భేదవాసనపోకయుండఁగా వాక్యము (తత్త్వమసి మొదలగునది) అవిద్యను పోఁగొట్టెడి జ్ఞా[illegible]ఘు పుట్టింపదు, పుట్టినను శీఘ్రముగానందఱకును భేదజ్ఞానము పోకపోవుట దోషముగాదు, చంద్రుఁడొక్కఁడని తెలిసినను ఇద్దఱు చంద్రులనెడి భ్రాంతి నివర్తింపనియట్లు, నివర్తింపకపోయినను వేరు తెగియుండుటచేత బంధమును గలుగఁజేయదు, అనియందురు-

౫ అట్లు అనఁగూడదు- సామగ్రి (కారణకలాపము) ఉండఁగా జ్ఞానము పుట్టకపోవుట సందర్శింపదు- విపరీతవాసనయనఁగా విరుద్ధభేదవాసనయున్నను, పెద్దలు చెప్పుట, లింగము అనఁగా హేతువు, మొదలగువానివలన బాధకజ్ఞానము పుట్టుట కనఁబడుచున్నది-

౬ వాక్యార్థజ్ఞానమున్నను అనాదివాసనామాత్రముచేత భేదజ్ఞానము అనువర్తింపుచున్న (వెంటాడింపుచున్నది) దని నీవు చెప్పశక్యము కాదు- భేదజ్ఞానమునకు సామగ్రి (కారణము) యైన వాసనగూడ మిథ్యారూపము గాన జ్ఞానము పుట్టినతోడనే నివర్తించియుండును- జ్ఞానము పుట్టినపైనిగూడ మిథ్యారూపమైనయది నివర్తింప

దేనిమఱినివర్తింపఁజేయునది లేమిగానెప్పటికిని ఈవాసనకు నివృత్తి కలుగదు-

౭ వాసనవలనఁగలిగెడి భేదజ్ఞానము వేరుతెగినదైయుండినను అనువర్తింపుచున్నదనుట తెలియనివాఁడు చెప్పవలసినది- ఇద్దఱుచంద్రులు అనెడిజ్ఞానమున బాధకజ్ఞానమున్నను ఆభ్రాంతికి హేతువైనసత్యమైన తిమిరము(నేత్రరోగవిశేషము) మొదలగుదోషము జ్ఞానముచేత బాధింపఁబడకపోవుటను నశింపకయుండుటచే భ్రాంతినివర్తింపక పోవుటయప్రసిద్ధము- ఆభ్రాంతి గొప్పప్రమాణముచే (ఒక్కఁడె చంద్రుఁడు అనెడుజ్ఞానముచేత) బాధింపఁబడుటను దానివలనఁగలిగెడి భయము మొదలగునదిమాత్రము నివర్తించును-

౮ ఇంతియెగాక భేదవాసనపోయినపైని జ్ఞానముకలుగుటను ఒప్పుకొనువానికే ఎప్పుడైను జ్ఞానముపుట్టుటయె కుదరదు- భేదవాసన అనాదికాలమునుండి సంపాదింపఁబడినదియగుటను అపరిమితముగాన దానినిపోఁగొట్టెడిభావనస్వల్పముగాన దీనివలన నదిపోవుటసంభవింపదుగదా-

౯ కాఁబట్టి వాక్యార్థజ్ఞానముకాక సంతతియొక్క ధ్యానము ఉపాసనమొదలగుశబ్దములచేఁ జెప్పఁబడెడుజ్ఞానమె వేదాంతవాక్యములచేత విధింపను ఉద్దేశింపఁబడినది-

ఇందుశ్రుతులు:-

(బృ॥౬॥౪॥౨౧) విజ్ఞాయప్రజ్ఞాంకుర్వీత- (తెలిసికొని ధ్యానము చేయునది-)

(ఛా॥౮॥౧౨॥౬॥) అనువిద్యవిజానాతి (తెలిసికొని ధ్యానముచేయుచున్నాఁడు)

ఓమిత్యేవాత్మానం ధ్యాయథ- (ఓమ్ అనియె ఆత్మను ధ్యానము చేయుఁడు-)

(కఠ॥౩॥౧౫॥) నిచాయ్యతన్మృత్యుముఖాత్ప్రముచ్యతే- (ఆబ్రహ్మమును జూచి మృత్యుముఖమునుండి విడిపింపఁబడును-)

(బృ॥౩॥౪॥౧౫) ఆత్మానమేవలోకముపాసీత (ఆత్మనే పొందఁదగినదానిగా నుపాసించునది.)

(బృ॥౪॥౫॥౬) ఆత్మావాఅరేద్రష్టవ్య శ్రోతవ్యోమన్తవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః(ఓసీ!ఆత్మయెచూడఁబడఁదగినవాఁడు- వేదాంతములచేఁ దెలిసికొనఁదగినవాఁడు- విచారింపఁదగినవాఁడు- ధ్యానముచేయఁదగినవాఁడు-)

(ఛాం॥౮॥౭॥౧) సోఽన్వేష్టవ్యస్సవిజిజ్ఞాసితవ్యః (ఆతఁడె వెదుకఁదగినవాఁడు- విచారింపఁదగినవాఁడు-)

ఈ మొదలగునవి-

౧౦ ఇచ్చట నిదిధ్యాసితవ్యః అనుదానితో సమానార్థకమగుట వలన, అనువిద్యవిజానాతి, విజ్ఞాయప్రజ్ఞాంకుర్వీత, ఇత్యాదులచే, వాక్యార్థజ్ఞానమును అనువిద్య విజ్ఞాయ అని అనువదించి(ఎత్తికొని)ప్రజ్ఞాం కుర్వీత విజానాతి అని ధ్యానమువిధింపఁబడుచున్నది- శ్రోతవ్యఃఅనునది కూడ ననువాదమె(ఎత్తికొనుటయె)-వేదము అర్థమె ప్రధానముగాఁ గలదగాన వేదముచదివికొనినపురుషుఁడు ప్రయోజనముగల యర్థమును తెలియఁజేయుటకనఁబడుటను దానికి(అర్థమును)నిర్ణయించికొనుటకు స్వయముగానె ప్రవర్తించుచున్నాఁడుగానశ్రవణముప్రాప్తమే అనఁగా సిద్ధమైనదె-మననవ[illegible]డు నాశ్రయణము దృఢపడుటకే కాన మన్తవ్యః అనునదియు ననువాదమే- కాఁబట్టి ధ్యానమేవిధింపఁబడుచున్నది- సూత్రకారుఁడును ఆవృత్తిరసకృదుపదేశాత్(౪।౧॥౧) అని చెప్పఁగలఁడు-(ఆవృత్తికలదియె వేదనము- అట్లు శ్రుతియుపదేశించుటవలన అనిసూత్రార్థము)

౧౧ మోక్షసాధనముగావిధింపఁబడిన జ్ఞానము ఉపాసనమని తెలియఁబడుచున్నది- ఎందువల్లనఁగా, విద జ్ఞానే అను ధాతువును మార్చిమార్చి ఉపక్రమోపసంహారములు కనఁబడుచున్నవి.

(ఛాం॥౩॥౧౮॥౧॥) మనోబ్రహ్మేత్యుపాసీత (మనసు బ్రహ్మమనియుపాసింపునది) అనియుపక్రమించి (ఆరంభించి),

(ఛాం॥౩॥౧౮॥౩।) భాతిచతపతిచకీర్త్యా యశసాబ్రహ్మవర్చసేనయఏవం వేద (ఎవ్వఁడిట్లు తెలిసికొనునో అనఁగా ఉపాసనముచేయునోవాఁడు కీర్తిచేతను. అనఁగాఁ పరత్వపు (గొప్పదనపు) ప్రసిద్ధిచేతను. యశస్సుచేతను అనఁగా సౌలభ్యప్రసిద్ధి చేతనను, ప్రకా

శింపుచున్నాఁడు- బ్రహ్మవర్చసముచేతను వెలుంగుచున్నాఁడు- బ్రహ్మవర్చసమనఁగా సదాచారంబును (మంచినడతయు) వేదాధ్యయనంబును కలిగియుండుట) అనియుపసంహరింపఁబడెను (సమాప్తిచేయబడెను)

(బృ॥౩॥౪॥౭) నస వేదఅకృత్స్నో హ్యేషః (వాఁడుఅనఁగా జీవుని నుపాసించువాఁడు భగవంతుని నుపాసించువాఁడు కాఁడు- వీఁడు అనఁగా జీవుఁడు అసంపూర్ణుఁడుగదా) అని మొదలు పెట్టి,

(బృ॥౩॥౪॥౭) ఆత్మేత్యేవోపాసీత (ఆత్మయనియె అనఁగా సమస్తపదార్థములకును ఆత్మయనియె ఉపాసించునది) అనియుపసంహరింపఁబడినది-

(ఛా॥౪॥౧॥౪) యస్తద్వేద యత్స వేదసమ యైతదుక్తః (ఎవ్వఁడుఆబ్రహ్మమునుఉపాసింపుచున్నాఁడో, అతఁడును ఇదియును నాచేతఁజెప్పఁబడినవి) అనియుపక్రమించి,

(ఛా॥౪॥౨॥౨) అనుమ ఏతాంభగవో దేవతాంశాధియాం దేవతాముపాస్సే (ఓభగవంతుఁడా ఏదేవతనుఉపాసింపుచున్నావో దీనిని నాకు ఉపదేశింపును-) అని యుపసంహరింపఁబడినది-

౧౨ ధ్యానమనునది నూనెయొరవలె ఎడతెఁగని స్మృతిసంతానము అనఁగా తలంపులవరుస యె-

(ఛా॥౭॥౨౬॥౨) ధ్రువాస్మృతిః- స్మృతిలమ్భే సర్వగ్రన్థీనాం విప్రమోక్షః (అవిచ్ఛిన్నమైన తలంపుకలుగును- ఆతలంపుకలిగినతోడనె అన్నిముడులును వీడును అనఁగా అజ్ఞానము రాగము మొదలగునవి పోవును) అని అవిచ్ఛిన్నమైన స్మృతి మోక్షసాధనమగుట చెప్పఁబడినది-

౧౩ ఆతలంపు ప్రత్యక్షముతో సమానమైనయాకారముగలది-ఇందుశ్రుతి-

(ముణ్డ॥౨॥౨॥౮) భిద్యతే హృదయగ్రన్థిశ్ఛిద్యన్తే సర్వసంశయాః। క్షీయన్తే చాస్యకర్మాణి తస్మిన్ దృష్టే పరావరే. (పరావరుఁడగుఅనఁగా మనకంటెపరము అైనవిఅనఁగాగొప్పవియన్నియుఆతనికి అవరములు అనఁగా తక్కువయైనవిగాఁ గలవాఁడగు వాభగవంతుఁడు [illegible]బడఁగా, హృదయమునకు ముడివంటిదైన అజ్ఞానము బద్దలగు

చున్నది- అన్నిసంశయములును తెగిపోవుచున్నవి- వీనికర్మములుక్షయింపుచున్నవి-)

౧౪ కాఁగా ఆత్మావాఅరే ద్రష్టవ్యః(బృ॥౪॥౪॥౫)అనుదానిచేత నిదిధ్యాసనమునకు అనఁగా ధ్యానమునకు దర్శన సమానాకారత్వము విధింపఁబడుచున్నది- భావనయనఁగా వాసనయతిశయించి నేని తలంపుగూడ ప్రత్యక్షముతో సమానమైన యాకారముకలదియగును-

౧౫ ఇదియంతయును వాక్యకారునిచే విస్తరింపఁజేయఁబడినది.

వా॥ వేదనముపాసనంస్యాత్తద్విషయే శ్రవణాత్ (అన్నియుపనిషత్తులయందును విధింపఁబడినవేదనము ఉపాసనమె-ఆవిషయమున శ్రుతియుండుట వలన) అనిచెప్పఁబడినది-

వా॥ సకృత్ప్రత్యయంకుర్యాచ్ఛబ్దార్థస్యకృతత్వా త్ప్రయాజాదివత్ (జ్ఞానమును ఒకపర్యాయమె ఆచరించునది- ప్రయాజాదులవలె యొకపర్యాయమె ఆచరించినతోడనె విధివాక్యార్థము సిద్ధమగును) అనిపూర్వపక్షము చేసి-

వా॥ సిద్ధంతూపాసనశబ్[illegible] (ఉపాసనమనుశబ్దమువలన జ్ఞానమును ఆవృత్తిచేయవలసినదనియు సిద్ధమగుచున్నది-) అని పలుమాఱుఆవృత్తిచేయఁబడినవేదనమె మోక్షసాధనమనినిర్ణయింపఁబడినది-

వా॥ ఉపాసనంస్యాద్ధ్రువానుస్మృతిర్దర్శనాన్నిర్వచనాచ్చ (ఉపాసనమె ధ్రువానుస్మృతియగును- అట్లు లోకమునఁగనఁబడుటవల్లనును శ్రుతిలోఁజెప్పఁబడియుండుటవల నును) అని ఉపాసనరూపమైనదియు పలుమాఱు ఆవృత్తి చేయఁబడినదియునగు వేదనమె ధ్రువానుస్మృతి యగుటచెప్పఁబడినది- ఈస్మృతిదర్శనరూపముగాఁ జెప్పఁబడినదిగదా- దర్శనరూపత్వమనఁగా ప్రత్యక్షత్వమును బొందుట-

౧౬ ఇట్లు ప్రత్యక్షత్వమునుబొందినదియును మోక్షసాధనమైనదియునగు స్మృతికి శ్రుతియొక విశేషమును జెప్పుచున్నది-

(కఠ॥౨॥౨౩)నాయమాత్మాప్రవచనేన లభ్యోనమేధయానబహునా శ్రుతేన। యమేవైషవృణుతే తేనలభ్యస్తస్యైష ఆత్మావి

వృణుతే తనూగ్ స్వామ్ (ఈయాత్మ మననముచేతఁగాని నిదిధ్యాసనముచేతఁగాని విస్తారము శ్రవణముచేతఁగాని పొందఁబడఁదగినవాఁడుకాఁడు- ఈతఁడు (పరమాత్మ) ఎవ్వని వరింపుచున్నాఁడో వానిచేతఁబొందఁబడఁదగినవాఁడు- వానికి ఈపరమాత్మ తనస్వరూపమును వివరింపుచున్నాఁడు) అని-

౧౭ దీనిచేత వట్టి శ్రవణమనననిదిధ్యాసనములు పరమాత్మప్రాప్తిసాధనములు కావు అనుటను చెప్పి, ఈయాత్మ ఎవ్వని వరింపుచున్నాఁడో వానిచేతనె పొందఁబడఁదగినవాఁడు అని చెప్పఁబడినది- మిక్కిలి ఇష్టుఁడైనవాఁడె కదా వరింపఁబడుచున్నాఁడు- ఎవ్వనికి ఈతఁడు (పరమాత్మ) నిరతిశయప్రియుఁడు అనఁగా ఇంతగొప్పయిష్టమైనది లేదనఁదగినంతయిష్టుఁడు అగునో వాఁడె ఈతనికి (పరమాత్మకు) మిక్కిలి యిష్టుండగుచున్నాఁడు-

౧౮ ఈ మిక్కిలియిష్టుఁడైనవాఁడు తనను ఎట్లు పొందునో అట్లు, భగవంతుఁడె స్వయముగాఁ బ్రయత్నము చేయునని భగవంతునిచేతనె చెప్పఁబడినది-

(భగ॥౧౦॥౧౦) తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్। దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాన్తి తే (ఎల్లప్పుడు నుప్రయత్నము చేయుచున్నవారును ప్రీతిపూర్వకముగా భజింపుచున్నవారునయినవారికి, దేనిచేత వారు నన్ను బొందుదురో, అట్టి జ్ఞానముయొక్క లాభమును ఇచ్చెదను-)

(భ॥గీ॥౭॥౧౭) ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థమహం స చ మమ ప్రియః- (నేను జ్ఞానవంతునికి మిక్కిలి యిష్టుఁడనుగదా- వాఁడు నాకు యిష్టుఁడే కదా-)

౧౯ కాఁబట్టి ప్రత్యక్షరూపమైన స్మృతి (తలంపు) తలంపఁబడునదియు మిక్కిలియిష్టమగుటను తానును మిక్కిలియిష్టమైనది యెవ్వనికగునో, వాఁడె పరమాత్మచేత వరింపఁబడదగినవాఁడగుచున్నాఁడుగాన, వానిచేతనె పరమాత్మ పొందఁబడఁదగినవాఁడు, అని చెప్పఁబడినదియగుచున్నది-

౨౦ ఇత్థం ధ్రువానుస్మృతిరేవ (ఎడతెగనితలంపె) భక్తిశబ్దమునుచే

తం జెప్పఁబడుచున్నది- భక్తిశబ్దము ఉపాసనమునకు పర్యాయమేకదా-
కాఁబట్టియె శ్రుతులును స్మృతులును ఇట్లు చెప్పుచున్నవి-

(శ్వే॥౩॥౮) తమేవ విదిత్వాऽతి మృత్యుమేతి (ఆతనిని ఉపాసించి
యె మృత్యువును అతిక్రమింపుచున్నాఁడు-)

(పురు॥౧౭) తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి। నాన్యః పన్థా అయ
నాయ విద్యతే- (ఆతనిని ఇట్లు ఉపాసించువాఁడు మోక్షమును పొంది
నవాఁడు అగుచున్నాఁడు- పొందుటకు మఱియొక మార్గము లేదు)

(భ॥గీ॥౧౧॥౫౩।౫౪) నాహం వేదైర్న తపసా న దానేన న చేజ్యయా।
శక్య ఏవం విధో ద్రష్టుం దృష్టవానసి మాం యథా॥ భక్త్యా త్వనన్యయా
శక్య అహమేవం విధోऽర్జున। జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుం
చ పరంతప॥ (నేను, వేదముల చేత, నీవు నన్ను ఎట్లు చూచితివో ఇట్టి విధ
ముకలవాఁడను గాఁ జూడ శక్యుండను కాను- తపస్సు చేతనును కాను- దాన
ము అనఁగా ఈవి చేతనను కాను- యజ్ఞము చేతనును కాను- ఇతరులను గుఱిం
చిన వీగాని భక్తి చేతను మాత్రము యథార్థముగాఁ దెలిసికొనుటకును చూ
[illegible]టకును ప్రవేశించుటకును శక్యుఁడ[illegible]గుదును- ఓశత్రువులను తపింపఁ
జేసెడి యర్జునుఁడా! నేనిట్టి వాఁడ[illegible])

(భ॥గీ॥౮॥౨౨) పురుషస్స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్త్వనన్యయా॥
(ఓ కుంతీపుత్రుడా! ఆ పరమపురుషుఁడు ఇతరులను గుఱించినది గాని
భక్తి చేతను పొందఁదగినవాఁడు-)

౨౧ ఇట్టి యవిచ్ఛిన్నస్మృతికి కారణములు యజ్ఞాదికర్మముల
ని, యజ్ఞాదిశ్రుతేరశ్వవత్ (౩॥౪॥౨౬) అను సూత్రమున చేఁ జెప్పఁబ
డఁగలదు-

౨౨ వివిదిషన్తి అనుశ్రుతిలో యజ్ఞాదులు వివిదిష పుట్టుటకు విని
యోగపఱుపఁబడినను, ధ్యానరూపంబును ప్రతిదినమును ఆచరింపఁబ
డుచున్నదియును అభ్యాసము చేయఁగవలసినయతిశయముకలదియును
ను [illegible]రణము పర్యంతము అనుసరింపుచున్నదియును అగు నా వేదనమే బ్రహ్మము
ను పొందుటకు సాధనము గాన అది పుట్టుటకు ఆశ్రమకర్మములన్నియు
ను ప్రతిదినము [illegible]ను ఆచరింపఁబడవలసినవే- సూత్రకారుఁ

(౪॥౧॥౧౧) ఆప్రయాణాత్తత్రాపి హి దృష్టమ్ (మరణము వఱకును ఉపాసనము అనువర్తింపవలసినదే- దానిలోనన్ గా ఉపాసనమారంభించినది మొదలు మరణము వఱకును మధ్యనుండెడి కాలములో నుపాసనము కనఁబడుచున్నదిగదా), (౪॥౧॥౧౫) అగ్నిహోత్రాదితు తత్కార్యాయైవ తద్దర్శనాత్ (అగ్నిహోత్రము మొదలయినది ఉపాసనము పుట్టుటయనెడి కార్యముకొఱకె) అట్లు శ్రుతిలోఁ గనఁబడుటవలన), (౩॥౪॥౩౩॥) సహకారిత్వేన చ (ఉపాసనమునకు సహకారులగుటచేత భక్తునిచేఁగూడ అనుష్ఠింపవలసినవె) ఇత్యాదులయందుఁ జెప్పఁగలఁడు-

౨౩ వాక్యకారుఁడును ధ్రువానుస్మృతికి వివేకాదులచేత నెపుట్టుటను చెప్పుచున్నాఁడు-

వా॥ తల్లబ్ధిర్వివేకవిమోకాభ్యాసక్రియాకల్యాణానవసాదానుద్ధర్షేభ్యస్సంభవాన్నిర్వచనాచ్చ-(౧వివేకము, ౨విమోకము, ౩అభ్యాసము, ౪క్రియ, ౫కల్యాణము, ౬అనవసాదము, ౭అనుద్ధర్షము అనెడివానివలన ఆయుపాసనలభించుటకలుగును- ఉపపత్తి వల్లనును శ్రుతియుండుటవల్లనును)

వివేకాదులస్వరూపమ్ము[illegible]జెప్పుచున్నాఁడు-

వా॥ జాత్యాశ్రయనిమిత్తాదుష్టాదన్నాత్కాయశుద్ధిర్వివేకః (జాతిదుష్టములు ఉల్లి మొదలగునవి- ఆశ్రయదుష్టములు చండాలాన్నము మొదలగునవి- నిమిత్తదుష్టములు ఎంగిలియన్నము మొదలగునవి- ఇట్టిది కానియన్నమున శరీరమును పరిశుద్ధము చేసికొనుట వివేకము)

ఇచ్చట నిర్వచనము(శ్రుతి)-ఛా॥ ౭॥౨౬॥౨) ఆహారశుద్ధౌ సత్త్వశుద్ధిః- సత్త్వశుద్ధౌ ధ్రువాస్మృతిః-(ఆహారశుద్ధి కలిగినచో నన్తఃకరణశుద్ధి కలుగును- అన్తఃకరణశుద్ధి కలిగినచో నవిచ్ఛిన్నస్మృతి అనఁగా నుపాసనము కలుగును) అని.

వా॥ విమోకః కామానభిష్వఙ్గః (కామము అనఁగా రాగము అనఁగా కోరిక- దానియొక్క అభిష్వంగము లేకపోవుట విమోకము- అభిష్వంగము అనఁగా విషయములననుభవించి కాని నిలువలేకపోవుట.)

(ఛా॥౩॥౧౪॥౧॥) శాన్త ఉపాసీత (శాన్తికలవాఁడై అనఁగా రాగద్వేషాదులు లేనివాఁడై యుపాసనము చేయవలయును అని నిర్వచ

ప్రకటనము

ఫెల్లో ఆఫ్ ది యూనివర్సిటీ, రాయబహాదర్, అను బిరుదములు గల మహారాజశ్రీ వల్లూరి జగన్నాథరావుపంతులుగారిచే ఆంధ్రశారీరకమను పేర శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాదవిరచితంబగు బ్రహ్మసూత్రభాష్యము తెనుగు చేయంబడి దానిలో నిప్రథమపాదము ముద్రింపంబడినది.

దానిని హానరబిల్ శ్రీ రాజా గోడే నారాయణగజపతి రాయనింగారు చిత్తగించి శ్రీరామానుజాచార్యవిరచితంబగు శ్రీభాష్యమును గూడ తెనుగు గా రచియింపవలయునని సెలవిచ్చినందున ఈయాంధ్రశ్రీభాష్యము రచింపనారంభింపబడినది.

ఇది జిజ్ఞాసువులందరకును [illegible] శ్రీరాజాగారి సెలవుప్రకారమె ముద్రింపబడుచున్నది.

ఇది నెలనెలకి ౪౮ పేజీలుగల సంచికలుగా ప్రకటింపబడును.

దీని చందా.

౬ మాసములకు పోస్టేజీతో		౧-౬-౦
౧ సంవత్సరమునకు	,,	౨-౧౨-౦

విశాఖపట్టణము
ఆషాఢ సుదాత్రికాల

శ్రీపరవస్తు శ్రీనివాసజగన్నాథస్వామి
అయ్యవారలుగారు

రాగద్వేషాదులు

10796